

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI
MEKTEPKE SHEKEMGI HÁM MEKTEP BILIMLENDIRIW
MINISTRILIGI
QÁNIGELESTIRILGEN BILIMLENDIRIW MÁKEMELERI
AGENTLIGI QASÍNDAGÍ PEDAGOGIKALÍQ SHEBERLIK HÁM
XALÍQARALÍQ BAHALAW ILIMIY-ÁMELIY ORAYÍ**

**ULÍWMA ORTA HÁM MEKTEPTEN TÍSQARÍ BILIMLENDIRIW
SHÓLKEMLERI QARAQALPAQ (MÁMLEKETLIK) TILI OQÍW PÁNI
OQÍTÍWSHÍLARÍN ATTESTACIYADAN ÓTKERIW USHÍN QÁNIGELIK
SÍNAĞÍNDÁ PAYDALANÍLATUĞÍN TEST TAPSÍRMALARÍ
SPECIFIKACIYASI**

Tashkent – 2026

MEKTEPKE SHEKEMGI, ULIWMA ORTA HÁM MEKTEPTEN TÍSQARÍ BILIMLENDIRIW MÁKEMELERI PEDAGOG KADRLARÍN ATTESTACIYADAN ÓTKERIW USHÍN QARAQALPAQ TILI PÁNINEN QÁNIGELIK SÍNAĞÍ TAPSÍRMALARÍ SPECIFIKACIYASI

Bul spesifikaciya qaraqalpaq tili páninen ulıwma orta bilimlendiriw mákemeleri oqıtıwshıların attestaciyadan ótkeriw qánigelik sınağında paydalanılatuǵın test tapsırmalarınń mazmunı, dúzilisi, túri, forması, bahalaw kriteriyası hám ótkeriliw tártibine qoyılǵan talaplardı ózinde sáwlelendiredi.

I. Ulıwmalıq principler

Bahalaw maqseti – talabanlardıń qaraqalpaq tili, pedagogika, inglis tilin oqıtıw metodikası hám kásiplik standartlar boyınsha teoriyalıq bilimleri, ámeliy kónlikpe hám qábiiletlerin kompleksli bahalaw. Usı bahalaw nátiyjeleri tiykarında pedagog kadrlar attestaciyasına qabıl etiletuǵın qararlar valid (tiykarlangan) bolıwın támiyinlew maqsetinde bahalawdın barlıq basqıshlarında validlik, isenimlilik, ádalat hám ashıqlıq-áshkaralıq principlerine ámel etiliwi támiyinlenedi.

II. Normativlik tiykarlar

1. Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń “Mektepke shekemgi hám mektep bilimlendiriwi ministrligi hám onıń sistemasındaǵı shólkemler jumısın nátiyjeli shólkemlestiriw is-ilajları haqqında”ǵı 2023-jıl 26-maydaǵı PP-79-sanlı Pármanı.

2. Ministrler Keńesiniń 2021-jıl 17-sentyabrdegi “Mektepke shekemgi, ulıwma orta, orta arnawlı, professional hám mektepten tısqarı bilimlendiriw mákemeleri pedagog kadrların attestaciyadan ótkeriw tártibin jetilistiriw is-ilajları haqqında”ǵı 572-sanlı Qararı.

3. Ózbekstan Respublikası Ministrler Keńesiniń 2023-jıl 29-dekabrdegi “Mektepke shekemgi, ulıwma orta, orta arnawlı, professional hám mektepten tısqarı bilimlendiriw mákemeleri pedagog kadrların attestaciyadan ótkeriw tártibiniń jetilistiriliwi múnásibeti menen Ózbekstan Respublikası Ministrler Keńesiniń “Mektepke shekemgi, ulıwma orta, orta arnawlı, professional hám mektepten tısqarı bilimlendiriw mákemeleri pedagog kadrların attestaciyadan ótkeriw tártibin jetilistiriw haqqında”ǵı 2021-jıl 17-sentyabrdegi 572-sanlı qararına ózgeris hám qosımshalar kirgiziw haqqında”ǵı 692-sanlı Qararı.

III. Bahalawdın dúzilisi

Ana tili pání oqıtıwshıları ushın qánigelik páninen 35, kásiplik standartlarınan 5, pedagogikalıq sheberlikten 10, jámi 50 test tapsırması usınıladı hám ulıwma test tapsırmasın orınlaw ushın 105 minut waqıt berilgen. Bunda jawıq test tapsırmalarınan (*bir durıs juwaptı talap etetuǵın test tapsırmaları (J1), sáykeslendiriwdi talap etetuǵın test tapsırmaları (J2) hám izbe-izlikti talap etetuǵın*

test tapsırmaları (J3) paydalanıladı. Qánigelik pánlerinen dúziletuǵın test tapsırmalarınǵın mazmun tarawı hám bahalanatuǵın bilim hám kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi tómendegi kestede sáwlelengen.

Test tapsırmalarınǵın mazmunı, bahalanatuǵın bilim hám kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi

1-keste

Mazmunı	Bilim hám kónlikpeler	Testler sanı
1. QARAQALPAQ TILI		35
1.1. Oqıw sawatxanlıǵı (1 – 5 sorawlar)		
Ilmiy-jámáátlik tekstti oqıp túsiniw	– <i>tekst mazmunına sáykes maǵlıwmattı anıqlaw;</i> – <i>maǵlıwmatlardı salıstırıw, ulıwmalastırıw hám waqıyalar izbe-izligin túsiniw;</i> – <i>teksttegi sebep-nátıyjeni anıqlaw, fakt hám pikirdi ajırata alıw;</i> – <i>tekst bólimleri arasındadı mazmun baylanıslılıǵın ańlaw;</i> – <i>teksttiń tiykarǵı ideyasın hám avtor poziciyasın anıqlaw, verbal hám vizual maǵlıwmatlardı birlestiriw hám juwmaq shıǵarıw.</i>	5
1.2. 1.2. Tilden ámeliy paydalanıw (6 – 12 sorawlar)		
Sóylew hám imla	– <i>sóylew hám imladaǵı hár túrlilikti anıqlay alıw;</i> – <i>imlalıq jaqtan durıs jazılǵan sózlerdi anıqlay alıw;</i> – <i>bas háripler, túbir hám qosımtalar, qosılıp hám ajratıp jazıw, sıziqsha menen jazıw sıyaqlı imla qaǵıydaların biliw, paydalana alıw;</i> – <i>fonetikalıq ózgerisler (sesler arttırılıwı, almasıwı hám túsiwi)di ajırata alıw;</i>	4
Puntuaciya	– <i>jazıwda irkilis belgilerin (soraw, úndew, kóp noqat; útir, sıziqsha, qos noqat; noqatlı útir, qawıs, tırnaqsha) durıs qollana alıw;</i>	1
Stilistika	– <i>qosımtalardıń konteksttegi wazıypasın túsiniw, ajratıw hám durıs qollanıw;</i> – <i>sózlerdiń konteksttegi mánisi hám wazıypasın túsiniw, ajratıw hám durıs qollanıw;</i>	2
1.3. Til teoriiyası hám lingvistikalıq tallaw (13 – 33 sorawlar)		

Lingvistikalıq tallaw	– tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili fonetikalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili leksikalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili morfemalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili morfologiyalıq normaları tiykarında tallaw; – tekst (gáp)ti házirgi qaraqalpaq ádebiy tili sintaksislik normaları tiykarında tallaw;	21
2. ÁDEBIY OQÍW		2
2.1. Ádebiy talqı (34-soraw)		
Kórkem tekst talqılawı	– tekstten alınğan úzindiniń ulıwmalıq mazmunın túsiniw; – ashıq ayılmağan pikirler, ideyalardı ańlaw; – úzindi tiykarında obrazlarǵa táriyip beriw.	1
2.2. Klassik janrdagı tekst (35-soraw)		
Klassikalıq lirika talqılawı	– klassik janrdagı tekst mazmunın ańlaw.	1

Tekstlerge qoyılatuǵın talaplar

2-keste

Q/t	Tekstler	Mazmunlıq talaplar	Muǵdarlıq talaplar
1	Ilimiy-jámáátlik tekst	<i>Akademiyalıq stilde jazılǵan, belgili bir tarawǵa arnalǵan, keń auditoriyaǵa (qánigesı emeske de) mólsherlengen, grafikalıq elementlerdi de óz ishine alǵan ilimiy-jámáátlik tekst (test tapsırıwshı ushın tanıs emes, ámeldegi sabaqlıqlarǵa kirgizilmegen)</i>	350-500 sóz

Test tapsırmalarınıń mazmun tarawı, bahalanatuǵın bilim hám kónlikpeler boyınsha bólistiriliwi

3-keste

1. KASIPLIK STANDARTÍ (36 – 40-sorawlar)	5
---	----------

1.1. Kasiplik standartlar	– pedagogtıń kásiplik standartların (oqıw procesin jobalastırıw, bilimlendiriw nátiyjeliligin támiyinlew, ózlestiriwdi bahalaw hám qayta baylanıstı usınıw, tárbiyalıq jumıstı shólkemlestiriw, qáwipsiz rawajlandırıwshı bilimlendiriw ortalıgın jaratıw hám támiyinlew, ózin-ózi rawajlandırıw hám kásiplik ósiw, kásiplerler hám bilim alıwshılardıń ata-anaları menen birge islesiw) biliw hám pedagogikalıq jaǵdaylarda qollay alıw.	5
2. PEDAGOGIKALÍQ SHEBERLIK (41 – 50- sorawlar)		10
2.1. Ulıwma pedagogika	– pedagogika, didaktika, tárbiya hám jas psixologiyasınıń tiykarları hám qatnasların biliw hám berilgen jaǵdayǵa sáykesin tańlay alıw; – pedagogikanıń principielerin (sanalılıq hám belsendilik, kórgizbelilik, sistemalılıq hám turaqlılıq, ilimiylik, teoriya hám ámeliyat birligi hám basqalar) biliw hám berilgen jaǵdayǵa sáykesin tańlay alıw; – tárbiya hám onıń túrlerin biliw, bir-birinen parıqlaw hám berilgen jaǵdayǵa sáykesin tańlay alıw; – sabaq hám onıń túrlerin biliw, sabaqtı jobalastırıw, shólkemlestiriw hám klastı basqarıw qatnasıqların anıq jaǵdaylarda qollay alıw; – klass basshısınıń huqıq hám minnetlemelerin biliw, klass hújjetleri menen isley alıw, olardı júrgiziwde durıs izbe-izlikke ámel etiw, klass jámaátin durıs qalıplestiriw, qatnasta pedagogikalıq etika qaǵıydalarına ámel etiw, ata-analar menen birge islesiwdiń nátiyjeli túrlerin tańlaw, mashqalalı jaǵdayda eń maqul strategiyalıq qatnastı qollanıw; – pedagogikalıq etika, sóylew, texnika, dóretiwshilik, pedagogikalıq ádep, bilimlilik/kompetentlilik, sóylesiw mádeniyatı, takt/náziklik, kreativlik, refleksiya hám kásiplik ósiw tiykarların biliwi hám berilgen jaǵdayǵa sáykesin tańlay alıwı; – pedagogikalıq qábilet hám onıń túrlerin (didaktikalıq qábilet, akademiyalıq qábilet, perseptiv-pedagogikalıq qábilet, sóylew mádeniyatı, shólkemlestiriwshilik qábileti, kommunikativlik qábileti, avtoritarlıq qábileti hám basqalar) biliw hám anıq jaǵdaylarda qollana alıw; – bilimlendiriw texnologiyaların (joybargá tiykarlangan bilimlendiriw, mashqalalı bilimlendiriw, birgeliktegi bilimlendiriw, evristikalıq bilimlendiriw, shaxsqa baǵdarlangan bilimlendiriw, interaktiv bilimlendiriw, differencial bilimlendiriw, integral bilimlendiriw, oynalı bilimlendiriw, inklyuziv bilimlendiriw hám basqalar) biliw hám jaǵdaylarga sáykes keletuǵının tańlay alıw;	7

2.2. Oqıtıw metodikası	– pán tarawı boyınsha oqıtıw qatnasları, metodikası hám texnologiyaların biliw; – pán tarawı boyınsha oqıtıw usılları hám metodların parıqlaw hám berilgen jaǵdayǵa sáykesin tańlaw; – pán tarawı boyınsha berilgen bilimlendiriw jaǵdayına baylanıslı qabıl etilgen qararlarǵa baha beriw.	3
-------------------------------	---	---

Kognitiv kónlikpelerdiń bólistiriliwi

4-keste

Q/t	Kognitiv dáreje	Túsindirmesi	Test sani
1	Biliw	Pánge tiyisli teoriyalıq maǵlıwmatlar, terminler, qaǵıydalar, túsiniklerdi eslep qalıw, olardıń mazmunı, maqseti hám qollanılıwın túsiniw	8
2	Qollanıw	Bilim, túsinik hám proceduralardı jańa (tanıs emes) kontekstlerde qollana alıw	35
3	Pikirlew	Faktler, dáliller, pikirlerdi salıstırıw, talqılaw, boljaw hám juwmaq(lar) shıǵarıw	7

IV. Bahalaw kriteriyası

Test tapsırıwshınıń ulıwma balın esaplaw ushın hárbir durıs juwap ushın 2 ball, nadurıs juwap ushın 0 ball beriledi. Maksimal ball 100 baldı quraydı.

V. Imtixan tártibi

Qadaǵan etilgen qurallar: imtixan waqtında mobil telefon, aqıllı saat, planshet yaki elektron esletpelerden paydalanıw qatań qadaǵan etiledi.

Tártip hám intizam: nusqa kóshiriw, járdem soraw yaki járdem beriw, imtixan dawamında sóylesiw, ruqsatsız shıǵıw sıyaqlı jaǵdaylar qadaǵan etiledi.

Baqlawshı tártip buzıwshılıqtı anıqlaǵanda, onı rásmiylestirip, tınlawshını testten shetlestiredi hám nátiyjesi biykarlanadı.

VI. Usınıs etiletuǵın tiykargı ádebiyatlar

Qaraqalpaq tili

1. 2-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. G.X.Jumasheva. – Nókis: “Bilim”, 2019.
2. 3-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. G.X.Jumasheva. – Nókis: “Bilim”, 2019.
3. 4-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. I.Pirimjarova, A.Nauruzbaeva, A.Embergenova. – Nókis, “Bilim”, 2019.
4. 5-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. A.Dáwletov, Z.Ayjanova, G.Dáwletova, X.Atabaev. – Nókis, “Bilim”, 2019.
5. 6-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. A.Dawletov, A.Nauruzbaeva, A.Ótemisov, Z.Ayjanova. – Nókis, “Bilim”, 2019.
6. 7-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. M.Dawletov, A.Abdiev, G.Abishov, A.Dawletova. – Nókis, “Bilim”, 2019.
7. 8-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. M.Dáwletov, Sh.Allaniyazova, D.Seytqasimov, A.Dawletova. – Nókis, “Bilim”, 2019.
8. 9-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. A.Bekbergenov, G.Mámбетnazarova, Q.Bekbergenov, A.Reypnazarov, J.Uspanova. – Nókis, “Bilim”, 2019.
9. 10-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. Sh.Abdinazimov, A.Abdiev, J.Táńırbergenov. – Nókis, “Qaraqalpaqstan”, 2019.
10. 11-klass. Qaraqalpaq tili sabaqlıǵı. Z.Ismaylova, B.Turımbetov, A.Dawletova. – Nókis, “Qaraqalpaqstan”, 2019.

Qosımsha ádebiyatlar:

1. “Házirgi qaraqalpaq ádebiy tili. Sintaksis” – A.Dáwletov, M.Dáwletov, M.Qudaybergenov. Nókis, “Bilim” baspası, 2009.
2. “Qaraqalpaq tiliniń orfografiyalıq sózligi” – M.Dáwletov, Sh.Abdinazimov. Nókis, “Bilim” baspası, 2020.
3. “Qaraqalpaq tiliniń túsindirme sózligi” – Avtorlar jámaáti. Bas ilimiy redaktor Sh.N.Abdinazimov. Nókis, “Qaraqalpaqstan” baspası, 2023.
4. “Qaraqalpaq tiliniń frazeologizmler sózligi” – Q.Paxratdinov, Q.Bekniyazov. Nókis, “Qaraqalpaqstan” baspası, 2018.
5. K.Q.Orazımbetov. “Qosıq teoriiyası” – Tashkent, 2010.

Pedagogikalıq sheberlik hám kásip standartları boyınsha

1. Ulıwma orta bilimlendiriw mektep oqıtıwshıları ushın kásiplik standartı.
2. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
3. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.

4. Tolipov O‘., Ro‘ziyeva D. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: “Innavatsiya-ziyo” nashriyoti, 2019. – 276 b

*Esletpe: test tapsırmalarınıń mazmunı usınıs etilgen ádebiyatlarda sáwlelendirilgen mazmun, princip hám kózqaraslar menen sáykeslendiriledi, biraq test tapsırmaları tikkeley dereklerden alınbaydı. Mamanlıq sınagına tayarlıq kóriw procesinde usınıs etilgen ádebiyatlar eslep qalıw deregi sıpatında xızmet etiwden góre, ulıwma kásiplik tayarlıqtı bekkemlewge qaratılğan.